

مجموعه جزوات
حکمرانی فرهنگی
شماره چهار

تجربه‌نگاری سیاست فرهنگی آلمان

نویسنده: سیدعلی شاه‌صاحبی

تمامی حقوق مادی و معنوی جزوات حکمرانی فرهنگی محفوظ می باشد و استفاده به هر نحو منوط به اجازه از نویسندگان می باشد

شماره تماس جهت همکاری: ۰۹۹۰۳۹۱۴۵۸۷

سکو انتشار محصولات: تلگرام-ایتا

@cultural_governance

تاریخچه سیاست فرهنگی

از آنجا که آلمان به صورت **فئودالی** اداره می‌شد برای هر سیاست فرهنگی، در آن موسسات مختلف فرهنگی ایجاد می‌شد. در دوره‌ای که جنبش‌های کارگری حضور پررنگی در جامعه آلمان داشتند، اولویت‌های فرهنگی به فعالیت‌هایی اختصاص داده می‌شد که برای این جنبش‌ها اهمیت داشت. در دهه ۷۰ میلادی سیاست‌ها به سمت مردم‌سالار کردن جامعه وضع شد که هنر را به بخشی از زندگی روزمره مردم تبدیل کنند. در دهه ۸۰ میلادی اولویت فرهنگی به سمت جذب گردشگر و ایجاد امکانات و زیرساخت‌ها برای حضور توریست در این کشور تغییر کرد تا فرهنگ را عاملی برای کسب درآمد و بهبود وضعیت اقتصادی کند. این وضع در دهه ۹۰ به سمت وحدت‌گرایی در کشور آلمان و ایجاد ساختارهای اجرایی تغییر کرد.

ساختار فرهنگی

در کشور آلمان که حکومت فدرالی دارد، یک نهاد اصلی به عنوان فدراسیون فرهنگی وجود دارد که متولی اصلی بحث فرهنگ است. اما هر ایالت و منطقه‌ای برای خود آزادی عمل دارد که به روش‌ها و مسائل و اولویت‌های خاص منطقه خود عمل کند. در واقع رویکرد اصلی سیاستگذاری فرهنگی در آلمان به صورت سازماندهی شده و تمرکززداد اداره می‌شود. فدراسیون فرهنگی همچنین وظیفه تربیت فعال فرهنگی را هم برعهده دارد و از مجریان خود در مناطق و ایالات مختلف کشور آلمان نیز می‌خواهد به این مساله اهمیت دهند.

این فدراسیون به ایالت‌ها و فرمانداری‌ها در حوزه اختیاراتی که دارند اجازه تنظیم سیاست‌های فرهنگی را می‌دهد، بنابراین سیاست‌های فرهنگی از منطقه‌ای به منطقه دیگر متفاوت است. البته فدراسیون در هر ایالت دبیرخانه‌ای مشترکی تشکیل داده که هدف آن **تسهیل همکاری‌های فرمانطقه‌ای** است.

در کنار سیاست‌های فرهنگ عمومی و تامین بودجه فرهنگ، شکل‌های بسیار مختلفی از کارها و برنامه‌های فرهنگی را شبکه‌های رادیو و تلویزیون، موسسات بازرگانی، گروه‌های مختلف اجتماعی همچون کلیساها،

باشگاه‌ها و افراد مستقل تامین مالی می‌کنند. درواقع به این نحو، دولت مردم و بخش خصوصی را با مسائل فرهنگی درگیر کرده است.

اصول سیاست فرهنگی

واژه «فرهنگ» در کشور آلمان فعالیت‌های خلاقانه و هنری در داخل و خارج از موسسات فرهنگی و نیز فرهنگ روزمره را شامل می‌شود، لذا باید عنوان کرد یکی از اهداف اصلی سیاست فرهنگی در کشور آلمان تبدیل هنر و مسائل فرهنگی به امری دست‌یافتنی برای تعداد بیشتری از مردم است و تمام سیاست‌های فرهنگی به دنبال مشارکت دادن مردم و گروه‌های مختلف جامعه در طرح‌ها و برنامه‌های فرهنگی است و به‌جد از این طرح‌ها حمایت ملی و محلی می‌شود.

اصلی‌ترین سیاست فرهنگی کشور آلمان تمرکززدایی، اختیار تصمیم‌گیری فردی و ایجاد رقابت بین گروه‌های فعال فرهنگی است، البته این رقابت همراه با تعهد به مبانی و اصول فرهنگی کشور آلمان قابل پذیرش است. از این طریق، سطوح مختلف دولت سعی می‌کنند مکمل یکدیگر باشند و برای موسسات و مراکز فرهنگی، حمایت مالی مشترک ایجاد کند.

اگرچه عدم مداخله دولت یکی از اصول سیاست فرهنگی آلمان است، اما این نهاد باید از وجود موسسات فرهنگی، اصول و برنامه‌های آنان و تامین‌کنندگان مالی آنها مطلع شود و بر آنها نظارت داشته باشد. دولت همچنین مسئول تشویق و حمایت فعالانه از آزادی هنر و هنرمندان است و سعی می‌کند زیرساخت‌های مناسب فرهنگی برای فعالیت آنها را فراهم کند، البته آنچه در سال‌های اخیر به‌دلیل بحران‌های مالی ایجاد شده، ضرورت و اهمیت سرمایه‌گذاری در منابع و بخش‌های مختلف حوزه فرهنگ است.

یکی از مواردی که در سیاست‌گذاری فرهنگی کشور آلمان مورد توجه قرار می‌گیرد، تصویب قوانین حمایتی و نظارتی در حوزه فرهنگ است. یکی از این قوانین آزادی عمل ایالت‌ها و فرمانداری‌های در انجام امور فرهنگی در برابر دولت است که قانون این آزادی را به‌رسمیت شناخته و البته در برخی مبانی و اصول این

اختیار را سلب کرده، بنابراین تمرکززدایی فرهنگی را عملاً با تصویب قانون به نفع بخش خصوصی عملیاتی کرده است. این قوانین در حوزه‌های مختلف فرهنگ وضع شده است، مثلاً قوانین حوزه رسانه، قوانین میراث فرهنگی، قوانین ادبیات، معماری و محیط‌زیست، موسیقی، هنرهای تجسمی و... که به‌نوعی دولت و فدراسیون فرهنگ تلاش می‌کند نقش تنظیم‌گر را برعهده بگیرد. یکی دیگر از مسائل فرهنگی که دولت فدرال معمولاً به آن موضوع ورود می‌کند، ایجاد رابطه و واسطه‌گری برای پیوند هنر و هنرمندان با مردم است. به‌ویژه در زمینه‌های مالی و تامین بودجه که باعث می‌شود سرمایه دولتی کمتر هزینه شود و مردم مشارکت فعالانه در حوزه فرهنگ داشته باشند. همچنین دولت تلاش می‌کند با ایجاد فضای مناسب و برابر میان گروه‌های مختلف، رقابت ایجاد کرده و از این طریق بتواند انگیزه‌ای ایجاد کند که گروه‌های مختلف فرهنگی کیفیت عملکرد خود را بهبود بخشند.

همچنین کشور آلمان به دلیل پذیرش مهاجر و تنوع فرهنگی، چندسالی است که تلاش کرده از طریق حضور مردم در اماکن فرهنگی و ایجاد پیوند میان مردم با سنت تاریخی کشور آلمان، فرهنگ تاریخی و ملی خود را برای نسل‌های جدیدتر و مهاجران ترویج کرده و نوعی ادغام فرهنگی ایجاد کند. در واقع دولت فدرال این کثرت فرهنگی را در وحدت ملی می‌پذیرد.

تامین مالی حوزه فرهنگ

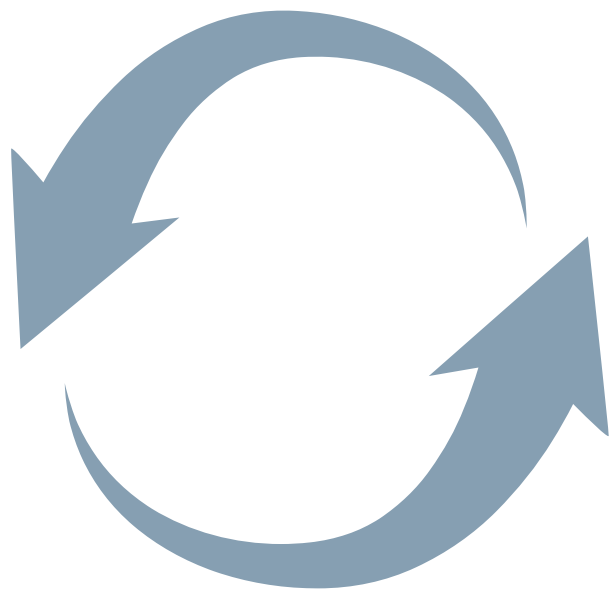
اولین و اصلی‌ترین حامی فرهنگ در سطح محله و منطقه، شهروندان و گروه‌های مردمی هستند. دولت فدرال تنها زمانی وارد تامین مالی پروژه‌ها می‌شود که طرح ملی یا بین‌المللی باشد، لذا دولت آلمان سهم کوچکی از حمایت از فرهنگ را بر عهده دارد و فرمانداری‌ها وظیفه تامین مالی حوزه فرهنگ را انجام می‌دهند.

اگرچه باید به این نکته اذعان کرد که با وجود عدم دخالت دولت در تامین مالی، تسهیلات و امکاناتی فراهم می‌کند که مردم به سمت فرهنگ تشویق و ترغیب شوند و از این امکانات استفاده بهینه کنند. همین مساله باعث می‌شود مردم به طرح‌های محلی و منطقه‌ای اقبال نشان دهند و با مشارکت خود، بودجه مورد نیاز فعالان فرهنگی تامین شود.

در حقیقت، یکی از اصول تامین مالی دولت فدرال، حمایت از طرح‌ها و برنامه‌های خلاقانه و موضوعاتی است که مشارکت مدنی بالایی ایجاد می‌کند. دولت نیز با اعطای جوایز و ایجاد بستر مناسب برای ایده‌های خلاقانه، از آنها حمایت می‌کند. البته این حمایت منحصر به دولت نمی‌شود، بلکه در سطوح کوچک‌تر از طریق موسسات و صندوق‌های محلی، این حمایت‌ها انجام می‌شود. همین امر باعث افزایش مشارکت و استقبال مردم از برنامه‌های فرهنگی شده است. در نهایت باید عنوان کرد که کشور آلمان به‌عنوان یکی از کشورهای قدرتمند در حوزه فرهنگ، اهم فعالیت خود را بر خصوصی‌سازی فرهنگ و مردمی کردن آن استوار کرده است. البته متولیان فرهنگی کشور آلمان از طریق سیاستگذاری و اعطای مجوز و نظارت بر عملکرد گروه‌های مردمی، اجازه ولنگاری و هرج و مرج فرهنگی را نداده و فعالیت‌های آنها را رصد و بررسی می‌کند. غیردولتی بودن بخش فرهنگ کمک می‌کند بازی‌های سیاسی و اقتصادی وارد فرهنگ نشود و فعالیت‌های فرهنگی به‌سمت اهدافی که تعیین شده حرکت کند.

تمامی حقوق مادی و معنوی جزوات حکمرانی فرهنگی
محفوظ می باشد و استفاده به هر نحو منوط به اجازه از
نویسندگان می باشد

شماره تماس جهت همکاری: ۰۹۹۰۳۹۱۴۵۸۷

سکو انتشار محصولات: تلگرام-ایتنا

@cultural_governance

